

ปฏิบัติการที่ 2

กำหนดบทบาทของสถาบันการศึกษา และตำบลหลัก

หลักการ

จากการสังเคราะห์กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลพัฒนา 44 แห่ง สะท้อนให้เห็นถึงธรรมชาติของระบบสุขภาพชุมชน โดยเป็นความพยายามในการสร้างการมีส่วนร่วม และการเป็นภาคีหุ้นส่วนของสมาชิกและองค์กร กลุ่มต่าง ๆ ที่อยู่ในชุมชน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการพึ่งตนเองด้านการดูแลสุขภาพของชุมชนได้ ทั้งนี้โดยมีองค์กรหลักในการสร้างปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในชุมชนเพื่อแก้ปัญหา ยกระดับภาวะสุขภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม ให้ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ องค์กรในชุมชนที่เป็นภาคประชาชน และองค์กร/หน่วยงานของรัฐและเอกชนทั้งในและนอกพื้นที่ เช่น

กลุ่มที่ 1. ได้แก่ 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและสร้างกลไกเพื่อเอื้อให้เกิดการทำงานเชื่อมประสานกันของทุกฝ่ายในพื้นที่ สร้างแผนพัฒนาตำบลแบบมีส่วนร่วมและให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ตลอดจนเสริมศักยภาพและพัฒนาภาวะผู้นำให้กลุ่มปฏิบัติการของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เครือข่าย องค์กร หน่วยงานในพื้นที่ 2) กลุ่มปฏิบัติการของประชาชนและองค์กรอื่น ทำหน้าที่สะท้อนข้อมูลปัญหา ร่วมแสดงความคิดเห็น หาทางแก้ไขและสร้างปฏิบัติการต่าง ๆ ให้สามารถยกระดับหรือปรับปรุงภาวะสุขภาพ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและด้านอื่น ๆ ของครัวเรือน และร่วมพัฒนาชุมชน ร่วมจัดทำแผนชุมชน ผ่านรูปธรรมของการปฏิบัติการของกลุ่ม 3) กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทสำคัญในการจัดการกับปัญหาหรือปรับปรุงภาวะสุขภาพ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคมและด้านอื่น ๆ ในหมู่บ้านและตำบล รับรู้เรื่องราวทุกข์-สุขของประชาชน เรียนรู้และค้นหาวិธีการจัดการและส่งเสริมให้เกิดการจัดการไปในทิศทางที่เหมาะสมที่แก้ปัญหาได้ อีกทั้งยังเป็นองค์กรที่ทำให้เกิดการสื่อสาร สร้างความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ 4) กลุ่มผู้นำและแกนนำฝ่ายต่างๆประจำหมู่บ้านและประจำตำบลทั้งที่เป็นประจำและเฉพาะกิจ มารวมตัวกันในรูปแบบคณะกรรมการหรือคณะทำงานเฉพาะกิจ โดยมีการปรึกษาหารือ การเสนอปัญหา และหาแนวทางแก้ไขทั้งในระดับหมู่บ้าน และระดับตำบล

กลุ่มที่ 2. ได้แก่ 1) หน่วยงานราชการในพื้นที่ ที่สำคัญ ได้แก่ หน่วยบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ พัฒนาชุมชน การศึกษาและอื่น ๆ ซึ่งมีภารกิจในการร่วมค้นหา รับรู้และเรียนรู้สถานการณ์ของพื้นที่ เพื่อนำใช้ในการวางแผน และออกแบบการทำงานร่วมกับองค์กรอื่น ในรูปแบบของการบริการที่จำเป็นตามภารกิจของแต่ละองค์กร และการเสริมพลังองค์กรอื่นด้วยการพัฒนาศักยภาพ เสริมสมรรถนะ สร้างภาวะผู้นำ สร้างกระบวนการและวิธีการเรียนรู้ เป็นต้น และ 2) หน่วยงานนอกพื้นที่เช่น สสส. สปสช. สกว. สช. พม. สสจ. ตลอดจนสถาบันวิชาการ สถาบันการศึกษา ซึ่งมีบทบาทในการสนับสนุนงบประมาณ วิชาการ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งโครงสร้างทางกายภาพ การพัฒนาศักยภาพแกนนำและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติการในตำบล

จากปรากฏการณ์ดังกล่าวข้างต้น สถาบันการศึกษาจึงเป็นสถาบันหลักที่มีความสำคัญต่อการหนุนเสริมการพัฒนางานในด้านต่างๆของพื้นที่ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องกำหนดบทบาทที่เป็นรูปธรรมที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทุกภาคและระบบการดูแลสุขภาพกลุ่มประชากรสำคัญในชุมชน และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะองค์กรหลักในระดับตำบล ในการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน อีกทั้งการพัฒนาโยบายเพื่อสนับสนุนและผลักดันให้เกิดกระบวนการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทบทวนบทบาทของสถาบันการศึกษาที่มีต่อการพัฒนางานในระบบการดูแลสุขภาพชุมชนในพื้นที่
2. เพื่อวิเคราะห์บทบาทและกำหนดบทบาทขององค์กรในชุมชนที่เป็นภาคประชาชน และองค์กร/หน่วยงานของรัฐและเอกชนทั้งในและนอกพื้นที่ ต่อการพัฒนางานในระบบการดูแลสุขภาพชุมชนในพื้นที่

วิธีการ

1. ประชุมกลุ่มย่อยในแต่ละสถาบันการศึกษา เพื่อวิเคราะห์และกำหนดบทบาทของสถาบันการศึกษาที่มีต่อการดำเนินกิจกรรมการพัฒนากลุ่ม/แหล่งปฏิบัติการ ซึ่งนำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนในพื้นที่
2. สถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง ดำเนินการวิเคราะห์กิจกรรมการพัฒนากลุ่ม/แหล่งปฏิบัติการในแต่ละพื้นที่ พร้อมทั้งกำหนดบทบาทขององค์กรในชุมชนที่เป็นภาคประชาชน และองค์กร/หน่วยงานของรัฐและเอกชนทั้งในและนอกพื้นที่ ซึ่งมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนในพื้นที่

ผลลัพธ์

ข้อเสนอแนะบทบาทของสถาบันการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และองค์กรในชุมชนที่เป็นภาคประชาชน และองค์กร/หน่วยงานของรัฐและเอกชนทั้งในและนอกพื้นที่ ต่อการพัฒนางานในระบบการดูแลสุขภาพชุมชนในพื้นที่

ใบงานที่ 2

การกำหนดบทบาทของสถาบันการศึกษาและองค์กรภาคีที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนางานในระบบการดูแลสุขภาพชุมชนในพื้นที่

กลุ่ม/แหล่งปฏิบัติการ ที่ต้องการพัฒนา	กิจกรรมหลัก	ผู้ที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่
กลุ่มแกนนำเยาวชน	1. สร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในเด็กและวัยรุ่นในชุมชน	1.อบต.เทศบาลเจ้า และผู้นำชุมชน	1. ประสานงานกับองค์กรภายนอกเพื่อสร้างความร่วมมือในการส่งเสริมการเรียนรู้ในเด็กและวัยรุ่นในชุมชน
			2. จัดทำแผนการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กและวัยรุ่นในชุมชน
			3. สนับสนุนงบประมาณ
			4. สร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในเด็กและวัยรุ่นในชุมชน เช่น ลานกีฬา ห้องสมุด ฯลฯ
			5. กำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อการเรียนรู้ในเด็กและวัยรุ่น
	2. สร้างกลุ่มเยาวชนแกนนำด้านการเรียนรู้ เช่น การตั้งชมรม /กลุ่มตามความสนใจของเด็ก 3. เพิ่มทักษะชีวิตและการเรียนรู้ให้เด็กและวัยรุ่น 4. ส่งเสริมศักยภาพผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็กและวัยรุ่น	2.เจ้าหน้าที่สอ. และอสม. 3. วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี	1. สนับสนุนให้เกิดกลุ่มเยาวชนแกนนำด้านการเรียนรู้ เช่น การตั้งชมรม /กลุ่มตามความสนใจของเด็ก
			2. ส่งเสริมให้เด็กและวัยรุ่นได้มีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และมีพื้นที่ในการแสดงออกถึงศักยภาพในตนเอง
			3. การอบรมทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ แก่เด็กนักเรียน และวัยรุ่นนอกระบบโรงเรียน
			4. ส่งเสริมศักยภาพผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็กและวัยรุ่น

กลุ่ม/แหล่ง ปฏิบัติการที่ต้องการ พัฒนา	กิจกรรมหลัก	ผู้ที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่
	5. พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักเรียน	4. โรงเรียน 5. วิทยาลัยพยาบาล พระปกเกล้า จันทบุรี	1. พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักเรียน ประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้น
		4. วัด (พระสงฆ์)	2. ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีเวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และมีพื้นที่ในการแสดงออกถึงศักยภาพในตนเอง 1. ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนและวัยรุ่นนอกระบบ โรงเรียน 2. สนับสนุนการทำกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กและวัยรุ่น
กลุ่มอาสาสมัครดูแล และป้องกันโรคเรื้อรังใน ชุมชน	1. จัดทำฐานข้อมูลของกลุ่มเสี่ยงและผู้ป่วย 2. ทำระบบดูแลผู้ป่วยและกลุ่มเสี่ยง อย่างครบวงจร	1.เจ้าหน้าที่สอ. 2. วิทยาลัยพยาบาล พระปกเกล้า จันทบุรี 3. โรงพยาบาลพยาบาล พระปกเกล้า	1. ดูแลโดยระบบบริการของรัฐบาล ทำการคัดกรองผู้ป่วย และทำ แฟ้มประวัติครบถ้วน 2. จัดทำฐานข้อมูลของกลุ่มเสี่ยงและผู้ป่วย 3. ให้บริการด้านการรักษา และป้องกันภาวะแทรกซ้อนของโรค 4. ประสานงานกับโรงพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยร่วมกัน 5. รณรงค์แนวใหม่เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพเพื่อการ ป้องกันโรคเรื้อรัง 6. อบรม อสม. เรื่องการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง การตรวจประเมินเรื้อรัง นม และการตรวจปากมดลูก

กลุ่ม/แหล่ง ปฏิบัติการที่ต้องการ พัฒนา	กิจกรรมหลัก	ผู้ที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่	
	3. ธารรงค์แนวใหม่เพื่อการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ 4. ออกเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่ ต้องการการดูแลที่บ้าน	1. เจ้าหน้าที่ สอ. 2. อสม. 3. วิทยาลัยพยาบาล พระปกเกล้า จันทบุรี	1. ออกเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่ต้องการการดูแลที่บ้าน 2. สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ชุมชนตื่นตัวเรื่องป้องกันโรค เรื้อรัง เช่น การออกกำลังกาย การไปตรวจร่างกายประจำปี เป็นต้น 3. ให้บริการการตรวจมะเร็งเต้านมด้วยตนเอง และธารรงค์การตรวจ Pap smear ที่สถานีอนามัย 4. ทำงานตามภารกิจของสถานีอนามัย ในการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง	
	5. สร้างระบบสร้างขวัญและกำลังใจ ให้ อสม. และผู้ป่วยรวมถึงกลุ่มเสี่ยงที่ สามารถป้องกันและควบคุมโรคเรื้อรัง ได้	3. อบต.ตะกาดเจ้า	1. สนับสนุนงบประมาณในการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง 2. กำหนดแผนพัฒนาสุขภาพเรื่องการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง 3. กำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกัน โรคเรื้อรังในชุมชน 4. สร้างระบบสร้างขวัญและกำลังใจให้ อสม. และผู้ป่วยรวมถึงกลุ่ม เสี่ยงที่สามารถป้องกันและควบคุมโรคเรื้อรังได้	
	กลุ่มแกนนำผู้กระจาย ข่าวสารในพื้นที่	1. สร้างกลุ่มแกนนำผู้สื่อสารสุขภาพ ในชุมชน	1. อบต.ตะกาดเจ้า 2. ผู้นำชุมชนและอสม. 3. วิทยาลัยพยาบาล พระปกเกล้า จันทบุรี	1. ประสานงานกับหน่วยงานภายในเพื่อการดูแลสร้างระบบผู้ กระจายข่าวสารในพื้นที่ 2. สรรหาผู้กระจายข่าวสารในพื้นที่แต่ละหมู่

กลุ่ม/แหล่ง ปฏิบัติการที่ต้องการ พัฒนา	กิจกรรมหลัก	ผู้ที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่
			3. จัดการอบรมพัฒนาทักษะการเป็นผู้กระจายข้อมูลข่าวสาร
			4. ผู้กระจายข้อมูลข่าวสารดำเนินการสื่อสารข้อมูลในชุมชน
	2. สร้างระบบการสื่อสารข้อมูล สุขภาพและข้อมูลอื่น ๆ ในชุมชนที่มี ประสิทธิภาพ	1. อบต.ตะกาดแก้ว 2. ผู้นำชุมชนและอสม. 3. วิทยาลัยพยาบาล พระปกเกล้า จันทบุรี	1. สักรวจระบบการสื่อสารข้อมูลที่มีชุมชน
			2. วางแผนการปรับปรุงและพัฒนาระบบสื่อสารสุขภาพในชุมชน
			3. สร้างระบบสื่อสารสุขภาพในชุมชนในหลากหลายรูปแบบ ให้มี ความเหมาะสมกับลักษณะพื้นที่ของชุมชน
	3. พัฒนาเพิ่มกลุ่มแกนนำผู้สื่อสาร สุขภาพในชุมชนอย่างต่อเนื่อง	1. อบต.ตะกาดแก้ว 2. ผู้นำชุมชนและอสม. 3. วิทยาลัยพยาบาล พระปกเกล้า จันทบุรี	1. สรรหาผู้กระจายข้อมูลข่าวสารรุ่นใหม่
		2. จัดการอบรมพัฒนาทักษะการเป็นผู้กระจายข้อมูลข่าวสาร	